

**DE PROXIMA
CONVULSIONUM
CAUSA OPINIO
QUAM AD
MEDICAM...**

Giuseppe Serafini

DE
PROXIMA CONVULSIONUM CAUSA
OPINIO

QUAM AD MEDICAM LAUREAM
OBTINENDAM
IN CELEBERRIMA UNIVERSITATE PATAVINA

PROFONIT
JOSEPH SERAFINI

EX VALLE CADUBRII

DOCTOR CHIRURGIAE
ET OBSTETRICAE ARTIS MAGISTER

PATAVII

EX OFFICINA SOCIORUM TITULO MINERVA

M. DCCC. XXVIII.

MATRI DULCISSIMAE

AMANTISSIMUS FILIUS JOSEPH

F.

*M*ihi studium *Medicinae* ineunti illud saepenumero, *Mater dilectissima*, a te commendatum fuit, ut in eorum summopere versarer cognitione morborum, quibus muliebris sexus solet affligi. Quanta erga te semper mihi fuerit observantia, praesenti hoc labore proferi desidero; qui, quum eo unice spectet, ut morbum tam noxium mulieribus tibi que maxime infestum perscrutetur, nonnisi tuo nomine erat insigniendus. Nihil sollicitum mihi magis, nihil magis in votis, quam ut infirmae tuae valetudini providere possim. Hoc interim grati animi pignus ne renuas Parenti amantissimo et amantissimis Avunculis exhibere, qui gravissimas Patri curas summa sollicitudine et

*amore adjuverunt. Faxint Superi, ut quorum
consiliis libentissime acquievi, eorum posthac
exempla imitari valeam. Hoc enim vitam
quum utilem tum felicem mihi jure optimo
pollicetur. Vale.*

DE PROXIMA CONVULSIONUM CAUSA

OPINIO.

Difficile semper fuit et in tanta nostrorum temporum luce sane difficillimum, adolescentem medica de arte disserere, quin vel Phaetontis volatum imitetur, vel servili more alienis vestigiis inhaereat. Plerumque tamen usuvenit, ut ille priori obnoxius sit periculo, regionis amoenitate non minus illectus, quam suarum deceptus alarum vi; adeo ut minime timens, ne ab aliqua difficultate vires sibi imminuantur, eo facilius in praeceps ruat, quo sublimius ire cogitatione fingeat. Non minus imprudens ac infelix judicabor in hac mea disputatione, quae proximam morbi causam perquirat, (cujus *paroxysmi*, ut ait Frank, *adeo multiplicibus et variis insignantur symptomatibus, ut revera Protei formas et Chamaleontis colores antecellat* ⁽¹⁾) dum hanc causam semper unam constituo, licet varia et plerumque inter se pugnans sit natura causarum occasionalium, quae morbo praebent originem. Et eo magis in re suscipienda animo deficio, quod plurimorum virorum doctrina et scientia praestantium labores, proposita sibi palma caruerint, et alii eorum exemplo deterriti, ab omni in posterum perquisitione abstinendum putaverint ⁽²⁾. Quum tamen mihi perspectum cognitumque sit, rebus in difficillimis etiam voluntatem esse laudandam, et quum conscientia admonear, eum incaute morbo mederi, qui ejusdem naturam ignorat, nonnullas animadversiones de proxima convulsionum causa, pro meo ingenio, breviter exponam. De iis dumtaxat verba facio, quas Frank vocat *idiopathicas*, et Tis-

(1) Frank Joseph. Praxeos Med. Univers. Praecepta T. IV. Cap. XIV. §. LXX. pag. 552.

(2) Idem l. c. §. LXXI.: Nec aditus talem ad labyrinthum patet.

sot *primariarum* nomine designat⁽¹⁾, in quibus videlicet nervorum systema directa causa est affectum, minime vero ex aliis morbis, qui in organismo existunt, aut ex eorum exitu, qui, continuo corpoream afflicta machinam, perpetuam morbi causam efficere potest. Ut hanc causam reperiam, non maleficum, et oblivione deletum Archæi influxum in medium asferre, neque cum Boerhaave⁽²⁾ et Tissot⁽³⁾ inordinatum fluxum, vel naturam mutatam fluidi nervosi (quod medica in arte modo nullius est ponderis) incusare volo; verum ostendere in animo mihi est, copiam alterius fluidi, (quod omnes penetrat textus, vitæque cum nutrimento ubicumque ministrat) quum directe, vel indirecte super systema encephalo-nervosum actionem exerceat, causam proximam convulsionum constituere. Nec vereor a veritatis tramite longe aberrare, si meam opinionem tueantur auctoritates Galeni⁽⁴⁾, Tissot⁽⁵⁾, Comparetti⁽⁶⁾, et Frank, cujus sunt hæc verba: « *Palam ex istis fit, medicos omnis ævi minime errasse quum plethoram, vasa sanguinea distendentem, et vicinam pulpam nerveam verisimiliter comprimentem, forte et nimis nutrientem, inter communes morborum nervosorum causas esse* ⁽⁷⁾. » Quod si, dum hanc unam esse causam ostendendum aggredior, perspicuitatis argumenta defuerint; mihi suadeo, ingenio meo potius hoc essetribuendum, quam hanc causam deficere vel non posse demonstrari. Quod etsi plane intelligam, nunquam tamen opus tam arduum suscepissem, nisi me officii mei ratio, aliquod studiorum meorum specimen hac lætissima die exhibere impulsisset. Ea præterea erigor spe atque sustentor, Vos, Doctissimi Pro-

(1) Trattato dei nervi e delle loro malattie. T. I. P. II. Cap. VI. p. 208.

(2) De morbis nervor. pag. 133.

(3) L. c. T. I. P. II. pag. 179.

(4) De loc. aff. Lib. III. Cap. VII. pag. 78. Quando oriuntur nervosæ affectiones jam tum quaerebatur an hæmorrhoids aliqua restricta sit, aut alia quæpiam sanguinis vacuatio aut mulierum menstrua.

(5) L. c. T. II. P. I. Cap. VIII. pag. 74.

(6) Occursus Medici de vaga ægræ inf. nerv. pag. 135.

(7) L. c. Vol. III. P. II. sect. I. Cap. I. pag. 53., et l. c. Vol. IV. Cap. XIV. pag. 502.

fessores, meum qualemcumque laborem eadem excepturos benignitate, qua me per tot annos instituistis atque fovistis.

Ex Physiologia demonstratum habemus, mirificas operationes nervis adsignari, qui nempe impressiones varias accipiunt, easque ad centrum maximum conducunt, ut ipsorum ope motus inde respondentes in partibus absolvantur. Quod si musculi nervorum benefico destituantur influxu, nihil aliud illis remanet, nisi vis se contrahendi propter mechanicum aut chemicum stimulum, qui directe super eorum fibras actionem exerceat; stimulus, qui nec reperiri, nec excogitari potest maximam partem muscularis systematis irritare tum, quum propter levem causam maximae exsuscitantur convulsionum motiones. Nec sane ita robusti et inordinati possunt adtribui motus adcurrenti voluntati, dum haec, saepe etiam desiderans, frustra eos comprimere conatur. In nervorum igitur systemate quaerenda est ratio morbi tam incerti dum sese profert, tam novi in forma, quam exhibet, tam terribilis in suis paroxysmis. Burserii sane est sententia: omne id convulsionibus causam praebere, quod nervos commovere, aut vellicare potest ⁽¹⁾; Tissot ⁽²⁾ vero inter nervos et funes, quae machinis impellendis in spectaculis inserviunt, comparisonem instituit: quae si inordinate agere cogantur, certo constat, funes non bene fungi officio suo: et Frank dum aperte causae ignorantiam confitetur, nullum de sede dubium his verbis relinquit: « *No-*
» *stram et hic fatemur ignorantiam, contenti nos sedem*
» *causae efficientis jure meritoque quaerere, nunc in*
» *encephalo, nunc (et quidem maxime) in specu ver-*
» *tebrali; nunc (rarius certe) in plexibus nervorum*
» *abdominalibus* ⁽³⁾. » Hoc autem admirabile systema, quum ab extranea vi turbetur, miros posse convulsionum motus exictare, multiplices confirmant observationes Val-

(1) Instit. Med. pract. Vol. VI. Cap. VIII. §. CCL. pag. 8.

(2) L. c. T. I. P. II. Cap. VII. pag. 155.

(3) L. c. Vol. IV. Cap. X. §. XLVIII. pag. 261.

salvae ⁽¹⁾, Halleri ⁽²⁾, Morgagni ⁽³⁾, Comparetti ⁽⁴⁾, Cal-
dani ⁽⁵⁾, Savary ⁽⁶⁾, qui compressionibus irritationibusque
cerebri atque nervorum convulsiones succedere saepissi-
me perspexerunt; quae observationes fuerunt confirma-
tae ab experientiis Descot, Bell, Magendie, Richerand ⁽⁷⁾
et A. Brunn, qui sic confitetur: *omnibus ligaturis com-
mune symptoma est convulsio partis istius, quam ner-
vus adit, aut cui ramos mittit* ⁽⁸⁾. Hujusce facti prae-
terea innumerabilia alia argumenta adducere possem,
nisi illud quotidie Chirurgo offerretur quum, vasa colli
gando, nervum comprehendat, quin eum paralysi afficiat.
Si autem nervorum systema, a non adfini stimulo per-
turbatum, inordinato respondet motu, admittendumne
erit effectum sine causarum actione succedere? Quan-
tum mobilitati summae nervearum concedi velit molle-
cularum, per quam celeritate incredibili proprias actio-
nes exequuntur, necesse est causam moventem admit-
tere, quae in ipsas directa, eas ad motum excitet, qui a
natura causae, et a sentiendi ratione individui tempera-
bitur. Quod si haec causa oculo medici investigatori ela-
batur, de ejus praesentia minime est dubitandum. Quum
igitur nerveum systema laboret, et adsit causa, quae il-
lum producit, ubinam ipsa perquirenda, quum exempli
gratia exanthemate suppresso, fluxu consueto detento,
tristi vel jucunda motione animo adfecto, violenti con-
vulsionum motus insurgant? Non jam extra organismum,
qui nihil extranei accipit, sed ita sese disponit, ut in se
ipso causam generet morbi. Verum quidem est, actu vi-
vidae vel molestae impressionis nervos male affici, ex quo
argumentari posset, hanc causam satis esse, ut ipsi a con-
sueto exercitio propriarum actionum mirum in modum

(1) De aure humana. T. I. Cap. V. pag. 504.

(2) Elementa Physiol. T. IV. L. X. §. XXX. pag. 337.

(3) De sed. et caus. morb. Epist. X.

(4) L. c. pag. 151.

(5) Giornale di Medicina. T. IV. pag. 118.

(6) Dict. des sciences med. T. VI. Art. Convulsions.

(7) Annali di Ormoei. Saggio di esperienze raccolte da Lund, Vol. 46
e seguenti.

(8) Scriptores Neurologici minores. Ludwig, T. II. §. 31. pag. 288.

recederent; at eorum officium est ad animam deferre impressiones, quae incomprehensibili modo actioni respondens, mirabilem sui vim supra organismum manifestat. Et quamvis spiritale sit principium, quod actionem exercet, non potest tamen turbas nervosas inducere, nisi organismi dispositionem ita commutet, ut consuetas huiusce systematis functiones perturbet, vel impediat. Haec autem commutatio ea esse debet, ut causa exoriatur, quae tanquam vis extranea operetur, et systema encephalo-nervosum vellicet, colligat, vel comprimat, ut motus illos inordinatos, qui huiusmodi impressionibus succedere videntur, exsuscitet. Quod si huiusmodi causa necessaria est, nec extra organismum requiri debet, nec a morbo, qui prius extitit, producta, vel ab eodem relicta sit, quae-nam materia est praeter sanguinem, quae semper et quocumque delata sit et eo praecipue effluat, atque cursum cohibeat, ubi molliores sunt textus et magis redundantia vasa sanguinea? Vieussens pleraque nervorum mala humori effuso adtribuit, si acer est, vel talis fit ⁽¹⁾. Sed raro accidit, juxta Fanzago ⁽²⁾, et Gallini ⁽³⁾ opinionem, quod fluidorum natura immutetur, si mutationi obnoxius non sit ordo solidorum, a quibus praeparantur, ideoque sine morbo. Verum quidem est, medicinae annales facta nobis objicere, in quibus forti aliqua impressione facta, repente humorum secretiones ita immutatae fuerunt, ut novis et veneficis inde qualitatibus donarentur; sed, praeterquam quod necessariae sunt vehementes impressiones, et maxime sensum impellentes, morbus evanescere non posset, nisi morbosa productio auferatur atque eliminetur. Persaepe vero post frigidam et antispasmodicam potionem sumptam, illico violentas cessare convulsiones videmus, quin ulla appareat morbosae productionis amissio. Si ex eo quod usque adhuc dictum est argumentari posset, plethoram super systema encephalo-nerveum agentem causam convulsionum efficere, sufficiensne erit haec

(1) Neurograph. L. 3. Cap. V. pag. 150.

(2) Saggio sulle diff. ess. delle malatt. univ.

(3) Summa obs. anat. ac phys.-chym. pag. 40

causa prae multiplicibus sibiue interdum opponentibus causis, prae symptomatibus, prae curatione et exitu huiusmodi morbi? Spero equidem, breve convulsionum examen nova argumenta suppeditare, ut allata eorum causa proxima confirmetur.

Et sane mirum esse non debet, quod plethora vel in cerebro, vel in medulla spinali, vel in nervis facile accidat, si hoc systema, juxta sententiam Ruischii ⁽¹⁾, Gorterii ⁽²⁾, Halleri ⁽³⁾, Sömering ⁽⁴⁾, vasorum numero adeo redundat, ut Frank asserat: « *Ac re quidem vera, vix alias reperias corporis partes vasorum copia ditiores quam nervos, et quidem non solum in eorum superficie, sed in ipsa pulpa* ⁽⁵⁾. » Et eo magis si tanta vasorum copia distributa sit in mollissima quadam textura, quae infirmo conatu reluctatur, ut sese in libertatem vindicet ⁽⁶⁾. Quae conditio, juxta mentem Tissot, est valde opportuna ad convulsionibus favendum ⁽⁷⁾, et ipsa inter causas enumerari debet, propter quas sexus muliebris magis est ad convulsiones proclivis; quod etiam majus pondus accipit a Clifton ⁽⁸⁾, et De-la-Sanc ⁽⁹⁾ perquisitionibus, qui interiorum arteriarum membranam in hominibus robustiorem esse, quam in feminis ostenderunt. Vanswieten quidem adfirmat, molliorem puellam sibi notam obnoxiozem aliis fuisse motibus convulsivis ⁽¹⁰⁾, et quo mollior est cerebri fabrica, eo frequentiores convulsiones esse ⁽¹¹⁾. Pueros quoque, et illos praecipue, qui

(1) Opera omnia.

(2) Chirurg. repurg. T. I. Tract. 17. §. 779.

(3) Primae lin. phys. §. 359.

(4) Sulla strutt. del corpo um. T. IV. §. 57. pag. 45.

(5) L. c. T. IV. Cap. V. §. XXXIII. pag. 127.

(6) Comparetti, l. c. pag. 135, ait: Congestio in vasis cerebri..... eo facilius debet fieri, quo major est vasculorum tenuitas, congeries, circumvolutio, et quo minor eorum insita vis.

(7) L. c. T. I. P. II. pag. 166 et 169.

(8) Osservazioni sulla grossezza de' vasi. Memoir. de l'Acc. R. des sciences 1756. pag. 170.

(9) Ricerche sulla struttura delle arterie. Memoir. de l'Acc. R. des sciences 1756. pag. 151.

(10) Eam fasciis universim devinxit et sanavit. Comment. in Aph. T. I. pag. 28.

(11) Idem l. c. T. III. §. 1074. pag. 405.

colli brevitate a natura donantur, spasmis laborare videmus, eo quod mollissimae sunt eorum fibrae, et primo in vitae stadio, secundum Cabanis opinionem, sanguis majori copia et vi ad cerebrum deducitur ⁽¹⁾. Quod si ad causas occasionales convulsionum mentem convertamus, eas saepe menstrua annunciare videmus, ut inde evanescant quum nimia sanguinis copia exundat, et iterum redire, impedito vel suppresso hoc sanguinis fluxu, qui statum universalis plethorae, systemati encephalo-nervoso insensae, saepe constituit. Pathemata sunt fortasse communes convulsionum causae: dum haec animum elevent, vel deprimant, congestiones efficere in partibus possunt, in quibus vis minor repugnat. Et re quidem vera, ut Tissot ait: ira sanguinis circulum ita auget, ut extensionem, vasorum laesiones, apoplexin producere valeat, et multiplicia exempla iteratae haemorrhagiae, iterata ira, nobis offert ⁽²⁾. Quod si haemorrhagia non succedit, quid mirum si sanguis ad cerebrum et nervos deferatur ita eos comprimendo et excitando, ut abnormes motus producant? Si timoris et tristitiae comes est frigus et tremor, cor tamen subsultat, onusque ad sinciput oritur ⁽³⁾; hinc sequitur difficultas respirationis, et apoplexia ⁽⁴⁾; certa argumenta, ex quibus inferri potest, quod sanguis redundans in vasibus majorum cavitationum reperiatur, quae aliunde sunt nervis ditissima ⁽⁵⁾. Spasmi et convulsionem etiam sese manifestant, quum eruptio alicujus morbi ad cutem evanescit, ut Stahl ⁽⁶⁾, Rosen ⁽⁷⁾, et Burserius ⁽⁸⁾ opinantur; ut inde recedant, cum iterum crusta lactea, sudor, vel scarlatina apparent ⁽⁹⁾. Si materiei methastases

(1) Rapports du physiq. et du moral de l'homme. T. I. Mem. IV. §. 5.

(2) L. c. T. II. P. I. §. 118.

(3) Comparetti l. c. pag. 374. Ob levem metum aut tristitiam cor subito subsultat, etc.

(4) Tissot l. c. T. II. P. I. §. 125.

(5) Haller Dissert. sur les parties irritables et sens. §. 9. Nervi certe in membranas arteriarum plusculi pro partis exiguitate abeunt.

(6) De metaschemat. morb. §. 72.

(7) Theses Med. pract. T. IV. pag. 195.

(8) L. c. Vol. VI. §. CCLIV. pag. 10.

(9) Viridet, Traité des Vapeurs, pag. 91.

non amplius accipiuntur⁽¹⁾, cum antiquis concedi non debet, humores acres et corruptos, quos cutis praeparat, absorptos, et ad cerebrum et nervos delatos esse; sed potius tenendum est, super hos sanguinem refluere, qui se ad cutem ferre debebat, ut morbum gigneret, foveret et absolveret. Si autem in omnibus his aliisque non diversis casibus intellectu difficile non est quo pacto plethora possit nervos offendere; quomodo concipi potest, sanguinem vellicare et comprimere systema encephalo-nerveum tum quum post haemorrhagiae profluvium mortales insurgunt convulsiones? Hoc loco distinguendum est utrum sanguinis amissio eveniat ab haemathemese, haematuria, haemophysi, aut a vulnere, quod aliquem ramum nervosum laedat; nam his in casibus alia morborum genera habebimus ad nervos offendendos, convulsionisque motus excitandos idonea, dum observationes Pinel et Briche-teau semper turgidos, saepe inflammatos ostendunt pulmones, ventriculum, et vesicam eorum, qui propter haemorrhagias horum viscerum, supremum diem obierunt⁽²⁾. Quod si motus convulsivi haemorrhagiae simplici succedant, cum Tissot⁽³⁾ observandum est, primum haemorrhagiae effectum esse lassitudinem, quae ad convulsos motus conducit; quod confirmat etiam Vanswieten, qui primum in muliere semel et iterum manifestum vidit deliquium, a convulsionibus inde secutum⁽⁴⁾. Et re quidem vera ab observationibus Meli⁽⁵⁾ nobis patet, haemorrhagiae cursu interrupto, articularum pulsationem crebriori percussu et irritatione reverti, et cor violento modo contrahi, forsitan ex sanguinis non bene assimilati praesentia, et a primo dissimilis, qui quum non posset ferri ad corporis peripheriam, quia vasa frigore contracta invenit, se majore impetu ad interiora dejecit, ubi facilius

(1) Tommasini sull' Inf. T. II. Cap. XX.

(2) Dict. des Scienc. med. T. XX. Art. Hématèmèse, Hématurie, Hémoptysie.

(3) L. c. T. I. P. II. pag. 169.

(4) L. c. T. IV. pag. 489.

(5) Lettere Polemiche.

aditum reperit; et reapse id temporis convulsiones sese manifestant.

Quemadmodum vero, licet diversae sint causae occasionales, una semper est proxima convulsionum causa, quomodo reddi potest variorum ratio phaenomenorum, quae ipsa producit? Cognitum nobis est, nervos ab aliqua causa irritatos in musculis motus convulsivos excitare, quin cognoscamus cur hoc fiat: qualitati tamen causae, parti affectae, aegrotanti sentiendi rationi, omnibusque circumstantiis morbum comitantibus haec phaenomenorum varietas attribui potest. Neque credendum, in totum corpus agere causam cum toto in corpore motus convulsi sese oculis exhibent. Scimus enim quinam admirabilis systematis nervei consensus sit, quem Compagretti sic enuntiat: «*Ubi vero maxima impressio fit, vel*» *magna nervorum mobilitas . . . reperitur, potest si-*» *milis affectio rapide transire ab una in alteram re-*» *gionem*⁽¹⁾.» Inaequalis caloris in convulsionibus distributio nerveae aegritudini adscribi etiam debet, quoniam, juxta experimenta Brodie⁽²⁾, ad hoc systema distributio caloris devolvitur. Quibusdam persuasum esse posset, efficaciam et convulsorum motuum violentiam argumentum constituere, ut morbus vigoris, et indolis hypersthenicae judicaretur. Sed contra, hoc morbo persaepe pueros et molliores personas laborare cernimus, et aliunde scimus morbos phlogisticos physiologicam vim raro comitari, adeo ut, quin rationem possimus adducere, cum Cabanis animadvertere cogamur: *Lorsque par exemple certaines maladies appliquent directement au système nerveux des causes d'impressions fortes, profondes et durables, ou que seulement elles, le rendent susceptible de recevoir des semblables impressions du dehors, les muscles les plus debiles acquièrent sur le champ la faculté d'exécuter des mouvemens d'une énergie et d'une violence qu'on a peine à concevoir*⁽³⁾.

(1) L. c. pag. 241.

(2) Omodei, Ann. univers. Vol. XLV. pag. 599.

(3) L. c. Hist. des sensations. Mem. III.

Plethora quae est causa convulsionum, anxietatis dolumque eas comitantium rationem reddit; lassitudo vero, quae motus spasmodicos sequitur, a musculorum violentia procedit; ex quo fit, quemadmodum Bichat admonet ⁽¹⁾, ut induciae et quies sint necessariae.

Si plethora, vim suam in nervos exercens, causam convulsionum proximam efficit, remedium opportunius a causa petitur, venae sectio haberi debet. Et revera sanguinis emissiones utilissimae declarantur a Galeno ⁽²⁾, Riverio ⁽³⁾, Capo di Vacca ⁽⁴⁾, Tissot ⁽⁵⁾ et Savary ⁽⁶⁾. Generatim vero et universe hoc aleae plenum adhiberi non potest remedium ab eo, qui omnes circumstantias, in quibus convulsionem fiunt, optime novit, et, experientia duce, comperit, blanda remedia saepissime utilissima fuisse, quin sibi illam Comparetti reprehensionem promoveat: « *Non plumae, sed plumbum et pondera ad-*
» *denda sunt illis, qui saltum et volatum vix cohiben-*
» *tes, sine discrimine solent in vaga aegritudine per*
» *multas vices venam secare* ⁽⁷⁾. » Opportunae quidem sunt frigidae ad caput effusiones, frigidique potus; nam propter huiusmodi res vasa contrahuntur, quae repellunt sanguinem redundantem; vel arteriarum actio cohibetur, quarum ope nimio impetu undique vehitur. Nec minus utilis est tepidi balnei usus, qui sudorem fluxumque sanguinis ad corporis superficiem provocat.

Frequentior convulsionum exitus est prompta resolutio, ex quo aliud argumentum deducitur ad rei propositae veritatem declarandam. Enimvero si causa necessaria est, quae in nervos agat, ut convulsionem pariat, quaenam esse potest, nisi sanguis, qui sic celeriter ad eos iter ducat et reducat suum? Nec nos illud in admi-

(1) Ricerche sulla vita e sulla morte. Parte I. Art. IV.

(2) De loc. aff. lib. IV. Cap. VII. pag. 18.

(3) Opera omnia, pag. 382.

(4) Praxis Medica. Lib. IV. Cap. 10.

(5) L. c. T. II. P. II. C. XIII. pag. 180.

(6) L. c. Art. Convulsions. La saignée est de tous les remèdes celui qui paraît être le plus efficace dans les convulsions.

(7) L. c. pag. 255.

rationem rapere debet, quod sanguis per aliquod tempus in nervorum vasis moretur, quin morbum producat, dum observationes Brofferii et Tommasini ⁽¹⁾ nobis palam faciunt, diu congestiones remanere posse, quin aliquid funesti eveniat. Quod si ab aliqua causa incitamentum extollatur ubi sanguinis manet congestio, vel haec agat tamquam corpus alienum excitando extollendoque partium vitalitatem, statim processus phlogisticus insurgit, qui eos funestos exitus habere potest, quos in mortuis a convulsione anatomia pathologica offendit. Et quidem repletiones sanguineae in cerebro repertae fuere a Boerhaawe ⁽²⁾ et Tissot ⁽³⁾, multorum viscerum inflammationes ab Hoffmann ⁽⁴⁾; a Morgagni ⁽⁵⁾ et a Savary ⁽⁶⁾ turbida cerebri vasa, serique effusiones, quae, si fidem Geromini ⁽⁷⁾ praestare debemus, sunt effectus cujusdam gradus inflammationis, quae aliquos textus, ad talem exitum exhibendum opportunos, invadit. Hic opponi potest, omnes hosce exitus ad violentas musculares contractiones referri posse, quae majore impetu sanguinem ad cerebrum pepulerunt; nec ego is sum, qui inficiari velim, eas ad augendum morbum conferre posse; illud tamen assevero, causam prius necessario extitisse, quae spasmodicas contractiones induceret; et hanc causam plethoram esse, omnibus viribus demonstrare conatus sum. Si denique adeo prompta est in quibusdam individuis convulsionum iteratio, intellectu facile erit, hoc evenire quod vasa, semel extra modum extensa, levem opponant sanguini impellenti renisum, qui in ipsa refunditur.

Opus hocce meum quale demum cumque sit, nec prorsus inutile, nec vobis, Professores clarissimi, improbandum fore confido, si allata in medium argumenta praeseferant

(1) L. c. T. II. Cap. XV.

(2) De morbis nervorum, pag. 59-60.

(3) L. c. T. I. P. II. Cap. 6. pag. 91.

(4) Med. rat. syst. Pars III. de morbis spasmod. vagis. . . . §. 7.

(5) L. c. Epist. X.

(6) L. c. Chez les femmes, q'yon soccombé il y a observé un engorgement plus, ou moins marqué des vaisseaux du cerveau, et un épanchement de serosité.

(7) Sulla Genesi e cura dell' Idrope.

veritatis notam. Etenim quum perspectum habeam, sanguinem in quibusdam organismi vasibus redundare, in quibus ad gignendam phlogosin satis est incitamentum extollere, ita a remediis stimulantibus ⁽¹⁾ valde abhorrerem, quae et ipse Frank hisce verbis improbat: *unde colligitur motus spasmodicos saepe praecursores inflammationum esse, quarum adventus usu remediorum antispasmodicorum calefacientium saepe properatur*⁽²⁾; et ad ea fidenter confugerem, quae, dum causae proximae opponuntur, sunt omnibus circumstantiis accommodata.

(1) Tissot ait: i rimedii volatili e stimolanti sembrano ancor meno indicati che i tonici. T. II. P. II. Cap. XIII. §. 119.

(2) L. c. Vol. IV. Cap. XIV. §. 72. pag. 567.

THESES.

- I. Empirica Medicina interdum fallax, saepe in iisdem morbis contraria, semper incerta.
  - II. Eadem morbi forma opposita remedia aliquando desiderat.
  - III. Proximae morborum causae in eorum curatione summopere prospiciendum.
-

